

**MEMÒRIA DEL SEGUIMENT ARQUEOLÒGIC DEL
PROJECTE DE PLA DE RENOVACIÓ I MILLORA
DE L'ESPAI PÚBLIC DEL NUCLI ANTIC
D'ARTESA DE SEGRE
1a Fase d'execució: C/ Sant Joan i C/ Carnisseries**

Data de la intervenció: 29 de novembre- 31 desembre 2010

**Anna Camats Malet
Juny 2012**

ÍNDEX.

1. FITXA TÈCNICA.
2. INTRODUCCIÓ.
3. METODOLOGIA.
4. CONTEXT GEOGRÀFIC
5. CONTEXT HISTÒRIC
6. DESCRIPCIÓ DEL CONTROL I INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA.
7. CONCLUSIONS.
8. FITXES D'UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES.
9. DOCUMENTACIÓ FOTOGRÀFICA.
10. BIBLIOGRAFIA.

ANNEX 1.

- PLANIMETRIA.

1. FITXA TÈCNICA.

NOM DEL JACIMENT	Casc Antic d'Artesa de Segre
UBICACIÓ	Artesa de Segre, la Noguera
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ED50 (UB/ITC)	X: 338277'44 Y: 4640289'34
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Seguiment
DATES D'INTERVENCIÓ	Del 29 de novembre al 31 de desembre de 2010
PROMOTOR	Ajuntament d'Artesa de Segre Direcció General d'Arquitectura i Paisatge de la Generalitat de Catalunya
EQUIP TÈCNIC	Direcció: Anna Camats Malet.

2. INTRODUCCIÓ

Arran de la realització del **Pla de Renovació i Millora de l'espai públic del nucli antic d'Artesa de Segre. 1a Fase d'execució: C/Sant Joan i C/Carnisseries**, l'Ajuntament d'Artesa de Segre ha encarregat a l'arqueòloga Anna Camats el seguiment arqueològic dels treballs de demolició i substitució del paviment actual dels esmentats carrers, així com de la xarxa de clavegueram transcorre pel centre de la via.

En el marc d'aquest projecte es preveu una reurbanització dels carrers amb consideració absoluta per a les edificacions existents i que estigui dotada de característiques tècniques i constructives idònies que la facin perdurar adequadament en el temps, en virtut de la normativa urbanística aplicable en l'àmbit d'actuació.

Aquesta intervenció s'ha dut a terme d'acord amb el que dictamina el Servei d'Arqueologia de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya, concretament el Decret 78/2002, de 5 de març, del reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic de Catalunya (DOGC 3594, de 13-05-2002).

2. METODOLOGIA.

La metodologia emprada, sistemàtica i adequada s'inspira en el mètode de registre utilitzat per E. C Harris i per A. Carandini (Harris; 1975, 1977, 1979); (Carandini 1977, 1981).

El mètode de registre estratigràfic s'ha fonamentat en l'ús d'un registre codificat (Unitats Estratigràfiques) de tradició anglosaxona, realitzant-se plantes parcials acotades en tots els nivells físics extrets i la documentació fotogràfica pertinent.

Paral·lelament a aquesta tasca s'ha configurat la documentació planimètrica general, topogràfica i fotogràfica del jaciment.

Les cotes han estat establertes en metres sobre el nivell del mar (m snm).

No s'ha recuperat material arqueològic en aquesta intervenció.

3. CONTEXT GEOGRÀFIC

El casc antic d'Artesa de Segre es troba al nord-est de la població, a l'indret anteriorment conegut com la Riba Grossa. Topogràficament, s'ubica als peus del turó actualment anomenat Castellot, i abasta l'àrea que es troba entre la part baixa d'aquest turó i la sèquia situada a l'horta, prop del riu Segre (*Veure documentació gràfica*).

La fisonomia actual del nucli històric es forma al l'entorn de dues places, la Plaça Major i la Plaça del Ball. Aquestes són el centre a partir del qual es distribueixen la resta de carrers: el Carrer de les Carnisseries, el Carrer del Forn, el Carrer Bisbe Bernaus, el Carrer i la Travessia de l'Església i el Carrer Sant Joan. (*Veure documentació gràfica*).

4. CONTEXT HISTÒRIC. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DEL SEU NUCLI URBÀ

4.1 Segles XI – XVI

El poble d'Artesa no ha estat sempre ubicat on actualment el coneixem, sinó que la primera vila s'edificà al voltant del castell, als vessants del turó del Castellot.

Amb la conquesta cristiana, l'antiga vila quedà molt malmesa, fet que provocà que, durant els segles XII i XIII, quan la frontera entre tropes cristianes i musulmanes ja no representava un perill imminent, la població de la *Vila Vella* decideixi traslladar-se, de forma paulatina, a l'indret actual.

L'elecció del nou indret fou condicionat per la proximitat de l'horta, de la sèquia i dels molins que apareixen esmentats en els documents del s. XI, però que segurament ja existien, almenys, des d'època musulmana. Aquesta dada s'intueix d'un document que data de l'any 1037, just després de la conquesta cristiana, quan el comte d'Urgell, Ermengol II, féu donació a Arnau Mir de Tost de la vila i el castell d'Artesa, amb els seus termes i les seves quadres, molins i drets sobre les aigües del Segre¹.

En aquest mateix document ja es menciona l'edificació de la nova església de Santa Maria d'Artesa, la ubicació de la qual es correspondria amb la de l'actual església. Tot i la construcció de l'església, l'any 1037 sembla una data massa incipient perquè la població de la vila vella ja s'hagi traslladat definitivament a la nova ubicació.²

Un fet que ajuda a corroborar aquesta hipòtesis és la menció d'una plaça amb una llar, eres i corrals que encara es troben a la *Vila Vella* l'any 1548, tal com es documenta en el llibre d'Estimes d'aquest mateix any.

Entre els segles XII-XV només apareix documentació referent al castell d'Artesa, bàsicament en escriptures de donacions i vendes. Aquestes, però, no fan esments de la vila d'Artesa, amb el qual hi ha un buit de documentació que impedeix saber com evolucionen els primers moments de la nova vila.

Sembla que la fisonomia urbana d'Artesa no varia gaire durant l'època medieval, i la podem esbossar gràcies al llibre d'Estimes dels anys 1548 i 1568, en els quals es fa una relació de tots els habitants que havien de pagar impostos i, evidentment, de les seves propietats.

¹ CORREDERA, E: Balaguer, ap. 1

² SOLANES, E.: Artesa de Segre. P. 75

Artesa era una vila emmurallada i delimitada exteriorment per un fossar, a la qual s'accedia per un únic portal, el portal de la sígnia dels Molins, situat al final de l'actual carrer Carnisseries. La sèquia dels Molins resseguia el fossar per l'est, ubicació que permet suposar que poc deu haver canviat el traçat de la "secla", que alimenta l'horta d'avui. Igualment, el traçat de la muralla s'insinua observant una línia formada per les parets mitgeres de les cases de la Plaça Major i els horts i coberts de la banda de la carretera de Baldomar.

Les cases, algunes de dos pisos, s'organitzaven a l'entorn de tres places i tres carrers. Les places corresponen a la Davall (actual plaça Major), la de Sant Joan (al cap del carrer Sant Joan) i la de l'Església (davant l'església i que segurament correspon a l'actual carrer de l'Església). Dels tres carrers només coneixem el nom d'un, el de Sant Joan, mentre que els altres surten esmentats com "el que anava al forn" i "el que anava a la carnisseria".

A partir del llibre d'Estimes també sabem que "...la plaça dels porxos o Cobertissos donava a un carrer, en part cobert i en part descobert, que davallava devers el Portal de la vila, fins aleshores l'únic accés a la vila closa. Era el carrer anomenat de la Carnisseria (actualment carrer de les carnisseries). En aquest indret, uns edificis, pel darrera, donaven a la muralla i en el vall sobre els molins del senyor i els restants confrontaven amb la plaça d'Avall." ³

Els porxos de la plaça, per paral·lels amb altres places porxadades com les de Balaguer i Agramunt, es remunten al s.XIV, tot i que aquesta plaça ja era segurament el centre neuràlgic des dels inicis de la vila. Com en moltes viles, els porxos servien d'aixopluc per a les parades quan s'hi feia mercat.

També gràcies al Llibre d'Estimes sabem també que a la plaça Sant Joan hi havia una altra església, amb un hospital i un cementiri, possiblement el que amb el pas del temps es va anar expandint fins prop de la carretera de Tremp, on hi havia la Creu del Fossar.

És justament a partir de l'any 1548, amb la construcció de l'edifici de La Granja, que la vila va començar a créixer més enllà de les muralles.

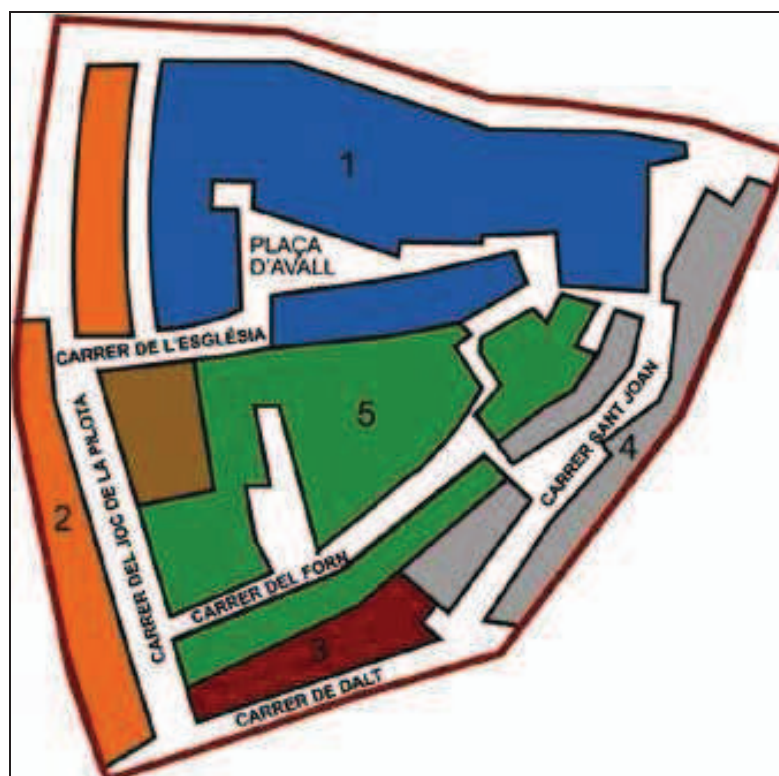
³ LLADONOSA, J: Història d'Artesa de Segre i la seva comarca. p. 222.

4.2 Finals s. XVIII-s.XX

Gràcies als llibres d'Actes conservats a l'Ajuntament d'Artesa de Segre, que abasten des de l'any 1793 fins el 1878, podem saber alguns aspectes de l'evolució urbana del poble "extramurs".

En l'acta del 16 de juliol de 1799 s'esmenten els cinc districtes en que es dividia la vila:

- 1 - **Plaça d'Avall**, des de la casa de Jaume Pons fins la de Josep Rotger per una part, i per l'altra des de la Badiera fins la casa de Pau Oliva.
- 2 - **Joc de la Pilota**: compta el carrer davant l'Església i lo que està situat lo Hostal.
- 3 - **Carrer de Dalt**: compren des de la casa de Bonaventura Vilalta fins la de Mateu Monestirol, i des de la casa de Miquel Novell fins la de Francisco Farrando.
- 4 - **Carrer de Sant Joan**: des de la casa de Josep Bertran (dit lo Follonga) fins la de Engracia Esteve, i des de la casa de F. Bertran (dit lo Xollat) fins la d'Isidre Solanes.
- 5 - **Carrer del Vall, Forn i sols del carrer**: comprenent des de la casa de Juan Bossa i Marciano Granyó, venint directe a la casa del Comú fins la de Josep Novau.

3. Reconstrucció hipotètica dels 5 districtes que conformaven la vila l'any 1799.

Tot i que no sabem quan la plaça de Sant Joan passa a anomenar-se Plaça del Vall, aquest mateix any ja apareix referida amb aquest últim nom, quan el poble reclama la construcció d'un nou forn situat a aquesta plaça.

A partir d'aquesta acta es dedueix, per tant, que a finals del s. XVIII el poble encara no havia experimentat grans canvis, i la població es concentrava en els mateixos carrers i places que segles anteriors. Aquesta situació continuarà fins ben entrat el s. XIX, ja que en una acta del l'any 1859 es tornen a mencionar els carrers d'Artesa, que en aquest cas són:

- La plaça (d'Avall)
- Carrer de l'Església
- Carrer de la Pilota
- Carrer de Dalt
- Carrer Sant Joan
- Carrer del Forn

No és fins l'acta del 19 setembre de 1865 quan ja s'inclou el Carrer Sant Jordi com un dels districtes en què es divideix la vila. Les actes dels anys següents mostraran la progressiva urbanització d'aquest carrer, en les quals es notifiquen diverses vendes a particulars del terreny sobrant de la via pública per tal de construir-hi cases.

A partir de les actes també sabem que al llarg del s.XIX es fan diverses reparacions dels carrers de la vila. L'any 1805 s'esmenta una petició de recompondre els carrers, tot i que en aquest cas no s'especifica de quins es tracta; el mateix succeeix l'any 1858, i en aquest cas s'explica que la causa de l'arranjament ha estat els desperfectes causats per la pluja. Finalment, en l'acta del 12 d'octubre del 1862 es demana la recomposició del carrer enfront la Carnisseria.

És a partir d'aquest segle, arran de la construcció del Canal d'Urgell i les carreteres, que la vila d'Artesa experimenta un notable creixement urbà.

D'una banda, les obres del Canal aportaren una gran quantitat de gent que treballà en la seva construcció. D'altra banda, la planificació de dues carreteres, la que va de Lleida a Puigcerdà i la de Montblanc a Tremp, obligà al poble d'Artesa a adaptar-se a aquest nou traçat.

Així, l'any 1861 es proposava construir un cementiri nou (on es troba actualment), ja que l'antic es veia afectat de ple pel traçat de la carretera en direcció Tremp.

En l'acta del 20 abril de l'any 1862 s'informa que és necessari començar el desmuntatge de l'antic cementiri. L'ajuntament avisa que s'han inhumat els cadàvers de la part inferior del cementiri, ja que es pensaven que la carretera només ocupava aquesta part. Els treballs, però, afecten la part central del cementiri, i s'esmenta que les restes mortals estan cobertes per una profunditat de 5 pams de terra.

A finals d'aquest segle, entre 1891 i 1893 es construeix l'edifici de les Monges, que donarà nom al mateix carrer.

Durant el segle XX és quan es configura l'Artesa que actualment coneixem. Els anys precedents a la Guerra Civil suposen un important creixement econòmic que es tradueix, naturalment, en un gran creixement urbanístic.

La vila closa s'havia fet petita per abastar la població que augmentava a mesura que avançaven els anys. Així, se n'enderrocà l'antic portal i, gràcies a les donacions de terreny erm que Eduard Maluquer i la seva dona Maria Anzizu feren a l'Ajuntament, s'inicia l'expansió d'Artesa cap a l'oest.

De l'any 1926 data un plànol urbanístic realitzat per l' *Instituto Geogràfico y Estadístico* en el qual s'observa un incipient creixement del poble cap a l'oest i cap a les carreteres de Tremp i de Ponts

També en aquest moment la ciutat comença a créixer al llarg de la carretera d'Agramunt, i és quan s'urbanitza la plaça del Progrés i s'hi col·loca la bàscula pública.

Els anys de la República foren revulsius en el desenvolupament de les obres públiques. Així, s'instal·là l'enllumenat públic i les primeres línies de telèfon, i s'adequaren i milloraren les carreteres de Montsonís i Baldomar.

Amb la guerra, com és lògic, es paral·litzaren tots els projectes urbanístics, i els anys de postguerra tampoc significaren cap canvi positiu per Artesa.

No és fins l'últim terç del s. XX que es creen la majoria d'equipaments i serveis: biblioteca, pavelló poliesportiu, camp de futbol, piscines, centre d'atenció primària, residència de gent gran,

6. DESCRIPCIÓ DEL CONTROL I INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA

El seguiment s'ha dut a terme entre els dies 29 de novembre i 31 de desembre, i ha consistit en un control de les obres en el moment de la retirada de l'antic paviment i substitució de l'antiga xarxa de clavegueram soterrada.

Les obres s'iniciaren al carrer Sant Joan, el qual té una superfície de 943,85 m², amb un fort pendent del 12-13% que va de Sud a Nord. **(Foto 1)**

Així, en primer lloc s'inicià la demolició de l'antic paviment de formigó **(UE 1)**, amb el qual s'ha pogut documentar els fonaments de les façanes d'algunes cases del carrer, construïts amb carreus de pedra sorrenca **(Fotos 2, 3 i 4)**. Sota el paviment ha quedat al descobert un estrat de terra **(UE 20)** sense presència de cap material arqueològic.

La retirada del paviment s'ha fet sense tocar les lloses que cobrien l'antiga claveguera que discorre al llarg del carrer.

Aquesta claveguera va des dels peus del turó del Castellot, baixa pel carrer Sant Joan i arriba fins l'alçada de la sèquia **(Fotos 5, 6, 7, 8 i 9)**.

El tram de claveguera que transcorre pel carrer Sant Joan fa 106'8 metres de llargada. Es troba coberta per grans lloses de pedra **(UE 3)**, d'uns 80 cm. de llargada i entre 60 i 70 cm. d'amplada, i presenta una volta de maó **(UE 4)**. Cal dir que la coberta de lloses només es troba a la meitat nord del carrer, mentre que la resta, corresponent a la part més alta del carrer, està coberta pel mateix paviment actual.

En alguns trams de la claveguera s'ha enretirat la coberta, amb el qual s'ha pogut comprovar que el gruix de les lloses oscil·la entre els 10-15 cm., així com que les parets de la claveguera **(UE 6)** alternen un parament de pedra sorrenca en alguns trams mentre que en altres trams l'obra és de formigó.

El fons de la claveguera, en els punts on s'ha aixecat, és fet a base de maons disposats de forma plana **(UE 5)**.

L'alçada màxima de la claveguera és d'uns 120 cm, i es troba a la cota més baixa del carrer, mentre que l'alçada de la claveguera a la part més alta no supera els 50 cm. Aquesta diferència s'explica per l'aprofitament del pendent natural del carrer.

La funció original d'aquesta construcció era canalitzar i desaiuar l'aigua provinent del mateix Castellot, tot i que actualment ens consta que aquesta estructura es troba bastant malmesa pel pas del temps.

Un cop sol·licitat i concedit el permís de desmuntatge al Servei d'Arqueologia del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, es procedí a la retirada de la coberta de lloses i enderroc de la volta de maó.

D'aquesta manera, s'ha pogut documentar amb detall la totalitat del traçat i el parament que conforma la claveguera, descrit anteriorment.

Posteriorment, s'ha iniciat l'excavació de la rasa **(UE 7)** per tal d'adequar la nova canalització. Així, s'ha obert una rasa de 1'5 m. d'amplada i una profunditat que oscil·la entre els 2 i 2'2 metres, en funció del pendent del carrer.

L'excavació de la rasa ha permès documentar la presència de l'estrat geològic **(UE 8)**, compost de tapàs, a poca profunditat del nivell de sòl actual **(Fotos 10 i 11)**.

Cal dir que les lloses de coberta de la claveguera s'han conservat i reutilitzat com a tapadora de la nova canalització.

Durant els treballs de rebaix del sediment per tal de connectar les cases del carrer amb l'actual xarxa de clavegueram s'han documentat dos trulls.

El primer es troba a la part més alta del carrer, davant l'immoble núm. 30 *(Veure documentació gràfica)*. **(Fotos 12 i 13)**

Ha estat parcialment destruït per la maquinària d'excavació, ja que no existia cap tipus de tapa que indiqués la seva existència, i per tant, no es va poder preveure al seu moment. Tot i així, s'ha pogut documentar-ne mitja secció, amb el qual s'ha recuperat el seu diàmetre original.

Es tracta d'un trull cilíndric **(UE 9)**, de 2 m. de diàmetre, les parets del qual es troben revestides de maons **(UE 10)**. Té una profunditat de 2 metres, i es trobava reblert de sediment **(UE 11)**, sense presència de ceràmica ni cap tipus de material arqueològic associat.

El segon trull es troba a la part baixa del carrer, on aquest s'eixampla formant una petita placeta (*Veure documentació gràfica*). **(Fotos 14, 15 i 16)**

En aquest cas, l'existència de la llosa que el tapava **(UE 12)** ha permès la seva documentació abans de dur a terme l'excavació.

El forat d'obertura **(UE 13)**, i per tant la llosa que el tapava, són de morfologia quadrangular (60 x 60 cm.). Com en el primer trull, aquest és de morfologia cilíndrica i les parets i el fons es troben revestits de maons **(UE 14)**. En aquest cas, però, es trobava buit.

El diàmetre de l'estructura és de 2'5 metres i té una profunditat de 2'5 metres.

Ambdues estructures s'han hagut d'enderrocar per tal de continuar els treballs de rehabilitació del carrer.

En aquest carrer, a part de les tasques esmentades, el projecte també preveia l'enderroc de dos edificis.

El primer correspon a un immoble que ja es trobava en estat de ruïna.

Es tracta d'un edifici antic, de dues plantes, la façana del qual sobresurt en relació amb la resta d'immobles del carrer. **(Fotos 17, 18, 19, 20 i 21)**.

El parament dels murs és fet de pedra sorrenca, de mida mitjana, lligada amb morter de calç. Conserva part de l'arrebossat al pis superior.

La porta d'entrada es troba a la façana principal, flanquejada per pedres ben escairades a mode de llinda, i les finestres es troben al segon pis. Cal dir, però, que s'observen dues grans arcades, una a cada lateral de l'edifici, tapiades posteriorment amb pedra, però que indiquen que la planta baixa hauria estat una antiga porxada.

Pel que fa a la distribució interior de l'edifici, cal dir que presentava moltes reformes d'època contemporània, fetes amb maons i materials actuals, i degut al mal estat de l'immoble no s'hi ha pogut accedir fins que s'ha procedit al seu enderroc.

Davant de l'edifici, però, s'ha documentat una petita canalització **(UE 16)** de secció quadrangular que connectava amb la xarxa de clavegueram principal del carrer, i, per tant, hauria funcionat com a desguàs de la casa. **(Foto 22)**

El segon edifici correspon a Cal Xandri, situat al num. 2 del carrer Sant Joan, a la part més baixa **(Foto 32)**

Es tracta d'un immoble de 3 plantes, que fa cantonada amb el carrer Prat de la Riba.

Durant la visita prèvia a l'inici de les obres no es va identificar cap element destacable en els pisos superiors de l'immoble.

Al soterrani s'ha documentat un celler (**Foto 33**), però les tasques d'enderroc només han rebaixat fins a la cota del carrer, amb el qual aquest no s'ha vist afectat. (**Fotos 34, 35, 36, 37**).

Pel que fa al carrer Carnisseries, el procediment de l'obra ha estat similar.

En primer lloc, s'ha dut a terme la demolició de l'actual paviment de formigó, deixant al descobert l'estrat de terra **UE 17**. (**Fotos 23, 24, 25 i 26**)

Com que en aquest carrer la xarxa de clavegueram no presentava cap tipus d'estructura, s'ha procedit al rebaix del carrer i la retirada de l'antic tub de canalització (**UE 18**) per tal de substituir-lo per l'actual. (**Foto 27**)

Durant els moviments de terres, però, s'ha localitzat una obertura (**UE 19**) que correspon a un antic refugi soterrat. L'entrada del refugi es troba en el soterrani d'una de les cases que limita amb el carrer Carnisseries i la plaça del Ball , i transcorre pel carrer carnisseries fins a connectar, suposadament, amb el soterrani de l'edifici del Museu del Montsec. (**Fotos 28 i 29**)

Actualment, l'entrada al refugi és visible al soterrani de la casa esmentada, però el passadís es troba enrunat i no és possible seguir-ne el seu traçat. (**Fotos 30 i 31**)

Es tracta d'un passadís excavat al terreny geològic, sense cap tipus de parament que revesteixi les parets (almenys en els trams documentats), i que segueix una pendent pronunciada, si tenim en compte que els rebaixos efectuats durant les obres són d'uns 2 metres de profunditat, i aquest només s'ha descobert a la part més alta, mentre que a la resta del carrer no s'ha documentat .

7. CONCLUSIONS.

El control arqueològic del **Pla de Renovació i Millora de l'espai públic del nucli antic d'Artesa de Segre. 1a Fase d'execució: C/Sant Joan i C/Carnisseries** ha permès:

- Documentar detalladament **l'estructura de l'antiga canalització** soterrada al llarg del carrer Sant Joan. Així, s'ha corroborat que es tractava d'una claveguera coberta amb volta de maó, l'alçada màxima de la qual era de 120 cm, i que presentava un parament de maons tant als laterals com al fons de l'estructura. La coberta estava formada per grans lloses de pedra, les quals s'han reutilitzat per cobrir la nova canalització. També s'ha pogut identificar antigues canalitzacions de desguàs de les antigues cases (com la de l'immoble num. 2, que ha estat enderrocat) que connectaven amb la xarxa de clavegueram general.
- Documentar **dos trulls** de morfologia cilíndrica, un dels quals era desconegut a causa de la manca de tapadora. Ambdós són de característiques similars, tot i que mentre que un es trobava reblert amb sediment, l'altre s'havia mantingut buit.
- Corroborar l'existència d'un **antic refugi** soterrat al carrer Carnisseries, del qual se'n tenien referències orals, però no se sabia quin era el seu emplaçament concret. Tot i que aquest refugi s'utilitzà durant la Guerra Civil Espanyola (1936-39), diverses fonts orals expliquen que ja existia anteriorment, atribuint-lo a les Guerres Carlines. Amb la informació que tenim actualment, però, és impossible datar la construcció del mateix.
- **Descartar la presència de restes arqueològiques** que no tinguin relació amb l'actual urbanisme d'aquesta zona d'Artesa, ja que els rebaixos efectuats durant les obres han permès arribar a nivells geològics sense documentar cap tipus de resta arqueològica anterior.

8. FITXES D'UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE 1	
		Cronologia: Actual	Afectació: Total	
DEFINICIÖ :	Paviment de formigó			
DESCRIPCIÖ:	Nivell de formigó que s'estén al llarg dels carrers St. Joan i Carnisseries i que conforma el nivell d'ús actual.			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	9, 11, 17, 20	Es cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a	3	Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE 2	
		Cronologia: Moderna	Afectació: Total	
DEFINICIÖ :	UE negativa corresponent al retall de la claveguera.			
DESCRIPCIÖ:	Tram de claveguera que transcorre pel carrer Sant Joan, de 106'8 metres de llargada. L'alçada màxima de la claveguera és d'uns 120 cm, i es troba a la cota més baixa del carrer, mentre que l'alçada de la claveguera a la part més alta no supera els 50 cm.			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	3, 4, 5, 6
	Cobreix a		Es cobert per	
	Talla a	20, 8	Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE 3	
		Cronologia: Moderna	Afectació: Total	
DEFINICIÖ :	Coberta de la claveguera, consistent en grans lloses de pedra			
DESCRIPCIÖ:	Coberta de grans lloses de pedra, d'uns 80 cm. de llargada i entre 60 i 70 cm. d'amplada. La coberta de lloses només es troba a la meitat nord del carrer, mentre que la resta, corresponent a la part més alta del carrer, està coberta pel mateix paviment actual.			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a	2	Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a	1	Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE 4	
		Cronologia: Moderna	Afectació: Total	
DEFINICIÖ :	Volta de la claveguera.			
DESCRIPCIÖ:	Volta construïda a base de maons i que conforma la claveguera al llarg de tot el carrer St. Joan.			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a	2	Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a	6	Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE 5	
		Cronologia: Moderna	Afectació: Total	
DEFINICIÖ :	Fons de la claveguera			
DESCRIPCIÖ:	Fons de la canalització revestit amb maons disposat de forma plana.			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a	2	Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	6

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE 6	
		Cronologia: Moderna	Afectació: Parcial	
DEFINICIÖ :	Laterals de la claveguera			
DESCRIPCIÖ:	Parament lateral de la claveguera, que alterna trams de pedra sorrenca amb trams de formigó			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a	2	Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a	4, 5	Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE 7	
		Cronologia: Actual	Afectació:	
DEFINICIÖ :	UE negativa			
DESCRIPCIÖ:	Rasa excavada durant les obres per tal de col·locar la nova xarxa de clavegueram. Al carrer Sant Joan té una amplada d'1'5 metres i la profunditat oscil·la entre 2 i 2'2 metres. Al carrer Carnisseries l'amplada és d'1 metre i la profunditat de 1'8 metres.			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	
	Talla a	8, 17, 20	Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE 8	
		Cronologia:	Afectació:	
DEFINICIÖ :	Substrat geològic			
DESCRIPCIÖ:	Substrat geològic, format per tapàs.			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	17, 20
	Talla a		Tallat per	2, 7, 9, 14, 19
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE 9	
		Cronologia: Moderna	Afectació: Total	
DEFINICIÖ :	UE negativa			
DESCRIPCIÖ:	Forat practicat al substrat geològic per a la construcció d'un trull, situat a la part més alta del carrer, davant l'immoble núm. 30. Ha estat parcialment destruït per la maquinària d'excavació, ja que no existia cap tipus de tapa que indiqués la seva existència, i per tant, no es va poder preveure al seu moment. Es tracta d'un trull cilíndric de 2 m. de diàmetre, les parets del qual es troben revestides de maons, i té una profunditat de 2 metres.			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	10, 11
	Cobreix a	2, 3	Es cobert per	1
	Talla a	8	Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE 10	
		Cronologia: Moderna	Afectació: Total	
DEFINICIÓ :	Revestiment			
DESCRIPCIÓ:	Parets i fons fets de maons que revesteixen el trull situat a la part alta del carrer St. Joan.			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a	9	Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	11

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE 11	
		Cronologia: Moderna	Afectació: Total	
DEFINICIÓ :	Estrat			
DESCRIPCIÓ:	Estrat de terra que rebleix el trull UE 9, sense presència de ceràmica ni cap tipus de material arqueològic associat.			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a	9	Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	1
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a	10	Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE 12	
		Cronologia: Moderna	Afectació: Total	
DEFINICIÓ :	Tapa d'un trull			
DESCRIPCIÓ:	Llosa de pedra de morfologia quadrangular, de 60 x 60 cm., que tapa l'obertura del trull situat a la part baixa del carrer.			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a	13	Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE 13	
		Cronologia: Moderna	Afectació: Total	
DEFINICIÖ :	UE negativa			
DESCRIPCIÖ:	Forat d'obertura de morfologia quadrangular (60 x 60 cm) del trull situat a la part baixa del carrer St. Joan. Presenta un encaix per la llosa que segella l'estructura.			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	12
	Cobreix a		Es cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE 14	
		Cronologia: Moderna	Afectació: Total	
DEFINICIÖ :	Reestiment			
DESCRIPCIÖ:	Parets i fons fets de maons que revesteixen el trull situat a la part baixa del carrer St. Joan.			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a	15	Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE 15	
		Cronologia: Moderna	Afectació: Total	
DEFINICIÖ :	UE negativa			
DESCRIPCIÖ:	Retall practicat a l'estrat geològic per a la construcció d'un trull de morfologia cilíndrica. El diàmetre de l'estructura és de 2'5 metres i té una profunditat de 2'5 metres. L'interior del trull es trobava buit.			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	14
	Cobreix a		Es cobert per	
	Talla a	8	Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE 16	
		Cronologia: Moderna	Afectació: Total	
DEFINICIÖ :	Canalització de desguàs			
DESCRIPCIÖ:	Petita canalització de secció quadrangular que connectava l'immoble num. 2 del carrer Sant Joan amb la xarxa de clavegueram principal del carrer. Hauria funcionat com a desguàs de la casa.			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	20
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE 17	
		Cronologia: Actual	Afectació: Total	
DEFINICIÖ :	Estrat de terra			
DESCRIPCIÖ:	Estrat de terra sota el paviment de formigó UE 1 que s'estén al llarg del carrer Carnisseries.			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	8, 18	Es cobert per	1
	Talla a		Tallat per	7
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica			UE 18	
		Cronologia: Actual	Afectació: Total	
DEFINICIÖ :	Claveguera			
DESCRIPCIÖ:	Tub de plom la xarxa de clavegueram substituïda al carrer Carnisseries.			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a		Es cobert per	17
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'Unitat Estratigràfica		UE 19	
		Cronologia: Actual	Afectació: Total
DEFINICIÓ :	UE negativa		
DESCRIPCIÓ:	Retall excavat a l'estrat geològic UE 8 per construir el refugi soterrat al carrer Carnisseries.		
MATERIAL DIRECTOR:			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a		Es cobert per
	Talla a	8	Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

Fitxa d'Unitat Estratigràfica		UE 20		
		Cronologia: Actual	Afectació: Total	
DEFINICIÓ :	Estrat de terra			
DESCRIPCIÓ:	Estrat de terra sota el paviment de formigó UE 1 que s'estén al llarg del carrer Sant Joan.			
MATERIAL DIRECTOR:				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Es reblert per	
	Cobreix a	8, 16	Es cobert per	1
	Talla a		Tallat per	2, 7
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

9. DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

CARRER SANT JOAN

Foto 1. Carrer Sant Joan abans de l'inici de les obres.

Foto 2. Demolició del paviment del carrer Sant Joan.

Foto 3. Demolició del paviment del carrer Sant Joan.

Foto 4. Fonaments de les cases del carrer Sant Joan.

Foto 5. Desmuntatge de la claveguera.

Fotos 6 i 7. Claveguera del carrer Sant Joan un cop extretes les lloses que la cobrien.

Foto 8. Volta de maó de la claveguera.

Foto 9. Alçat de la claveguera.

Fotos 10 i 11. Excavació de la rasa per substituir la xarxa de clavegueram.

Foto 12. Trull UE 9, a la part alta del carrer Sant Joan.

Foto 13. Detall de la paret de maons del trull.

Foto 14. Obertura del trull situat a la part baixa del carrer Sant Joan.

Foto 15. Detall de les parets de maons del trull.

Foto 16. Enderroc del trull UE 15.

Foto 17. Immoble en ruïnes abans de ser enderrocat.

Fotos 18 i 19. Arcades tapiades als laterals de l'immoble.

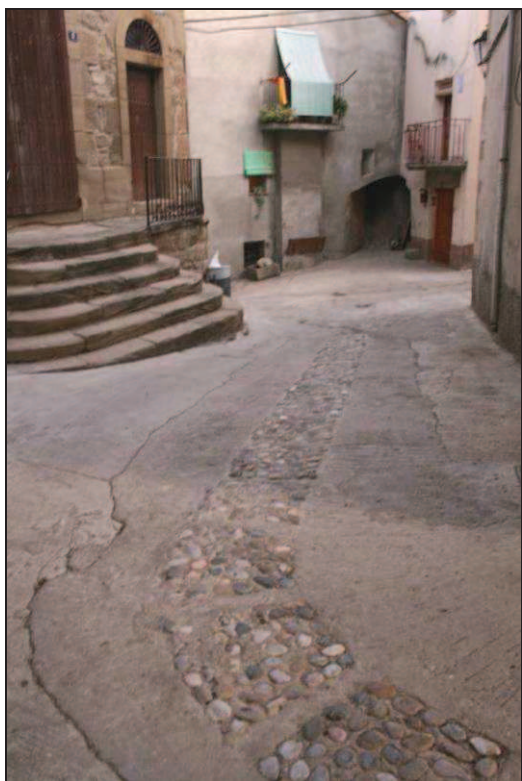

Foto 20. Petita canalització de l'immoble enderrocant, que connecta amb la xarxa de clavegueram principal

Fotos 21 i 22. Procés d'enderroc de l'immoble.

CARRER CARNISSERIES

Fotos 23 i 24. Carrer Carnisseries abans de l'inici de les obres.

Fotos 25 i 26. Demolició del paviment de formigó.

Foto 27. Excavació de la rasa.

Fotos 28 i 29. Obertura descoberta del refugi soterrat.

Fotos 30 i 31. Entrada del refugi, al celler de l'immoble situat a la plaça del Ball.

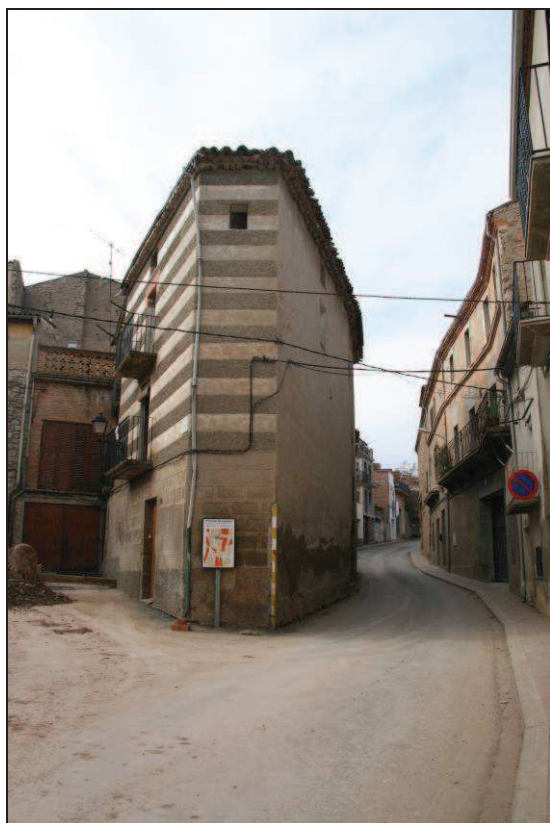

Foto 32. Cal Xandri, abans de l'enderroc.

Foto 33. Celler de Cal Xandri.

Fotos 34 i 35. Tasques d'enderroc de l'immoble

Fotos 36 i 37. Final de l'Enderroc.

11. BIBLIOGRAFIA

- BERTRAN, P. (1984): *El senyoriu d'Artesa en els segles XV i XVI*. Grup de Recerques de les Terres de Ponent. Tàrraga.
- CAMATS MALET, A.: *Estudi històric del casc antic d'Artesa de Segre. Pla de renovació i millora de l'espai públic del nucli antic d'Artesa de Segre*. 2007. Inèdit.
- CORREDERA, E. (1978): *El Archivo de Ager y Caresmar*. Balaguer.
- LECTURES. Divulgació cultural d'Artesa de Segre i comarca. Núms. de l'1 al 8.
- LLADONOSA, J. (1990): *Història d'Artesa de Segre i la seva comarca*. Ajuntament d'Artesa de Segre.
- SOLANES, E. (2004): *Artesa de Segre*. Cossetània edicions.
- VINYOLES, T. (1992): *La crisi feudal, el poder de la burgesia i els camperols d'Artesa de Segre al s. XV*. Fulls del Museu del Montsec, 8. Artesa de Segre.

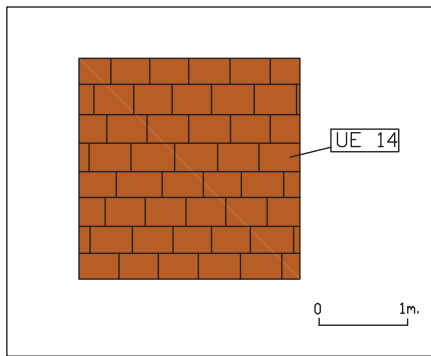
NETGRAFIA

www.artesadesegre.net

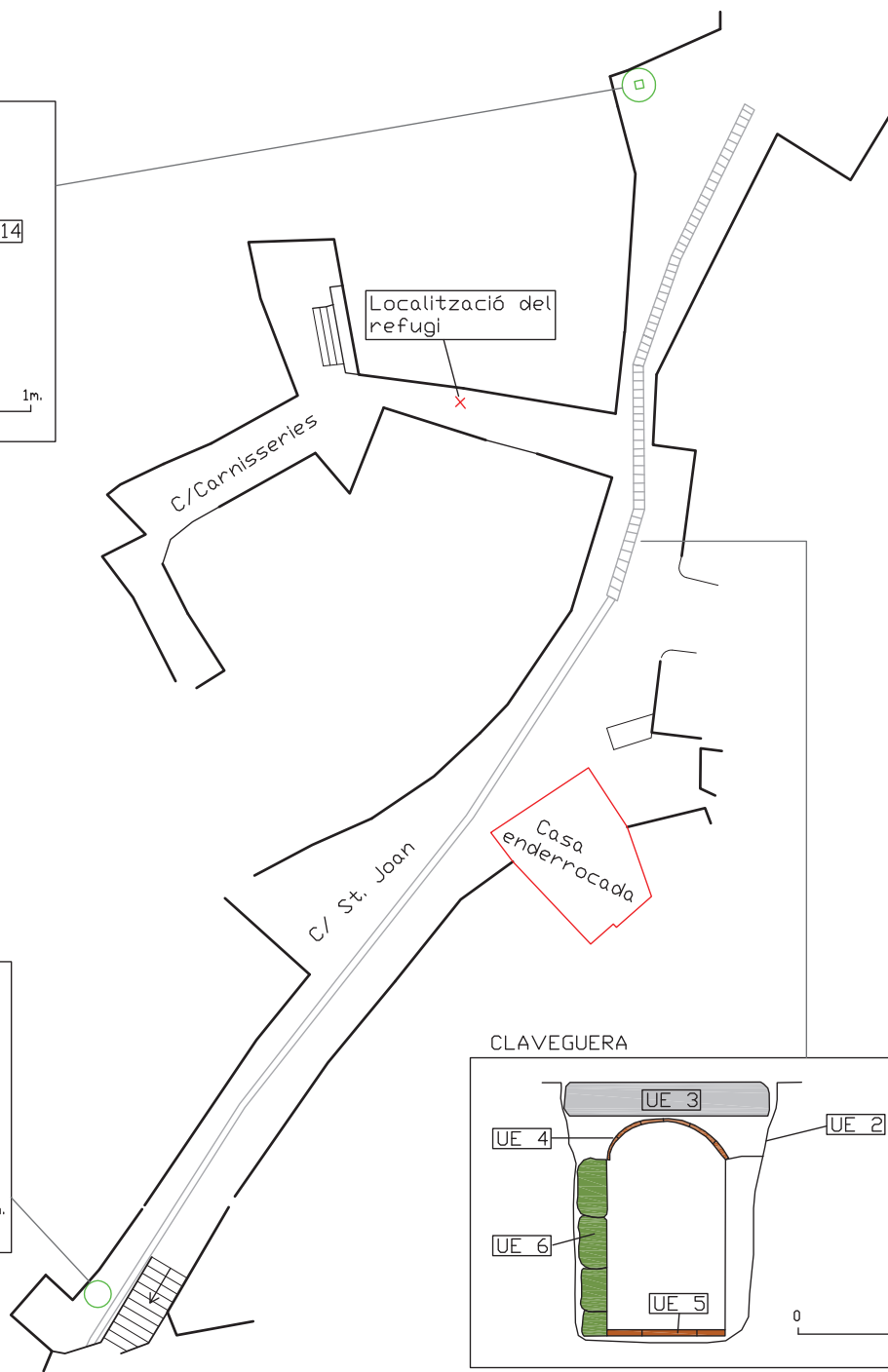
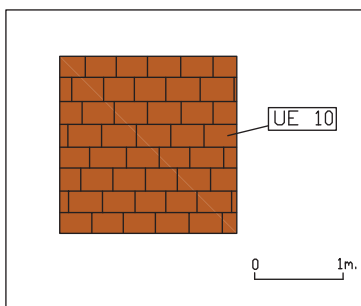
- PLANIMETRIA

PLANTA I SECCIONS

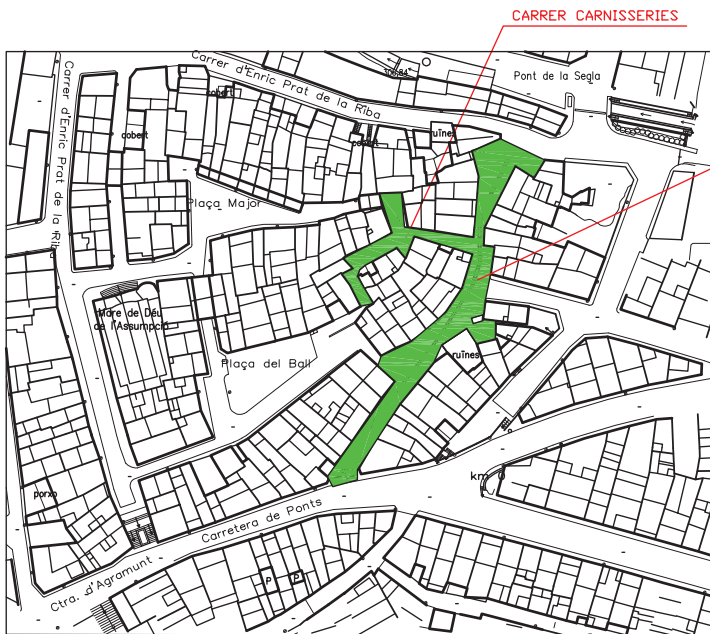
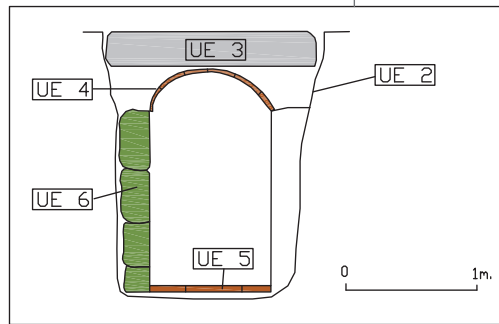
TRULL UE 15

TRULL UE 9

CLAVEGUERA

CARRERS SANT JOAN I CARNISSERIES
Artesa de Segre, La Noguera

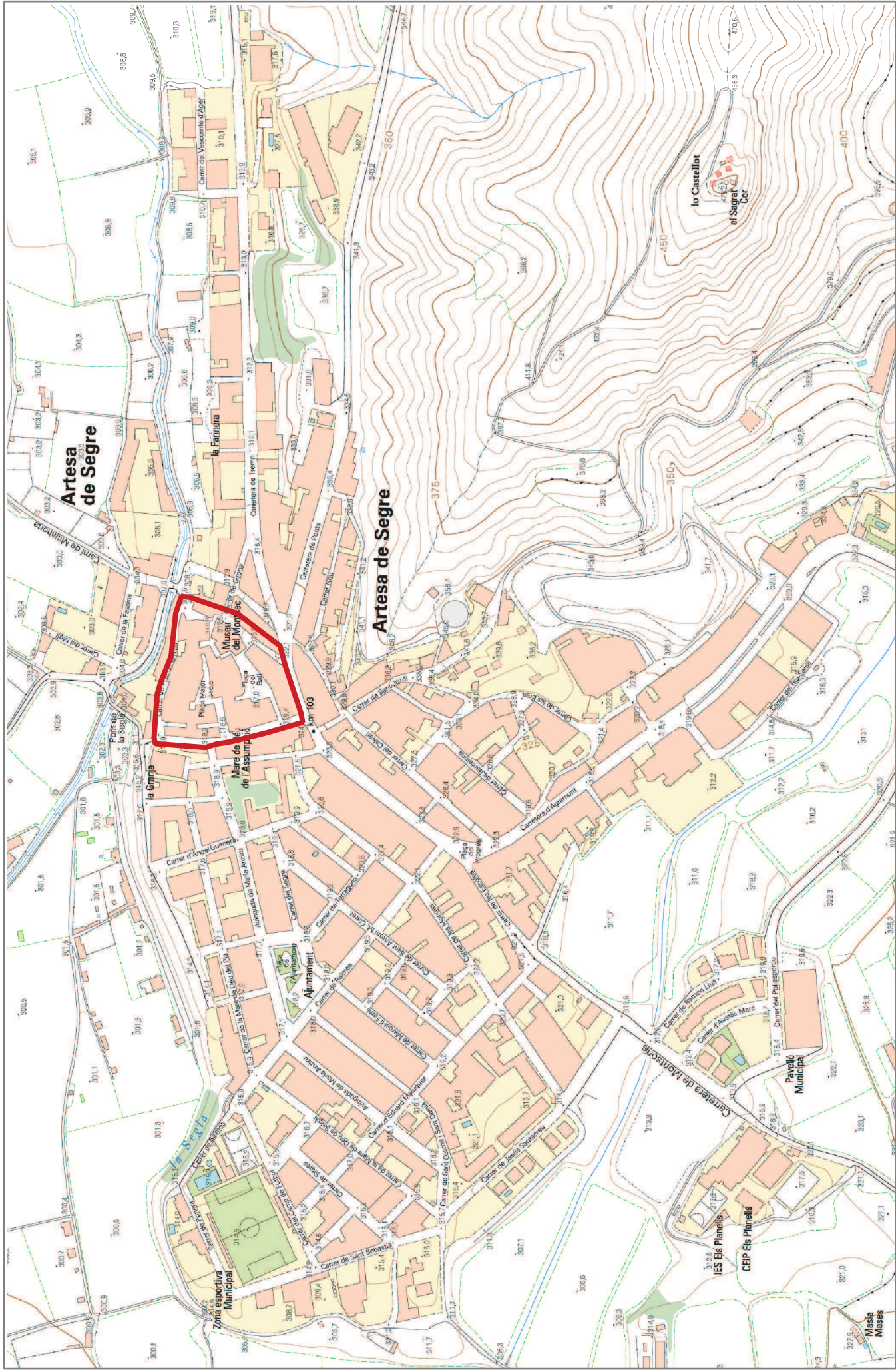
PLÀNOL DE LES RESTES ARQUEOLÒGIQUES

DIRECCIÓ ARQUEOLÒGICA: Anna Camats Malet

PLANIMETRIA: PLANTA I SECCIONS GENER 2012

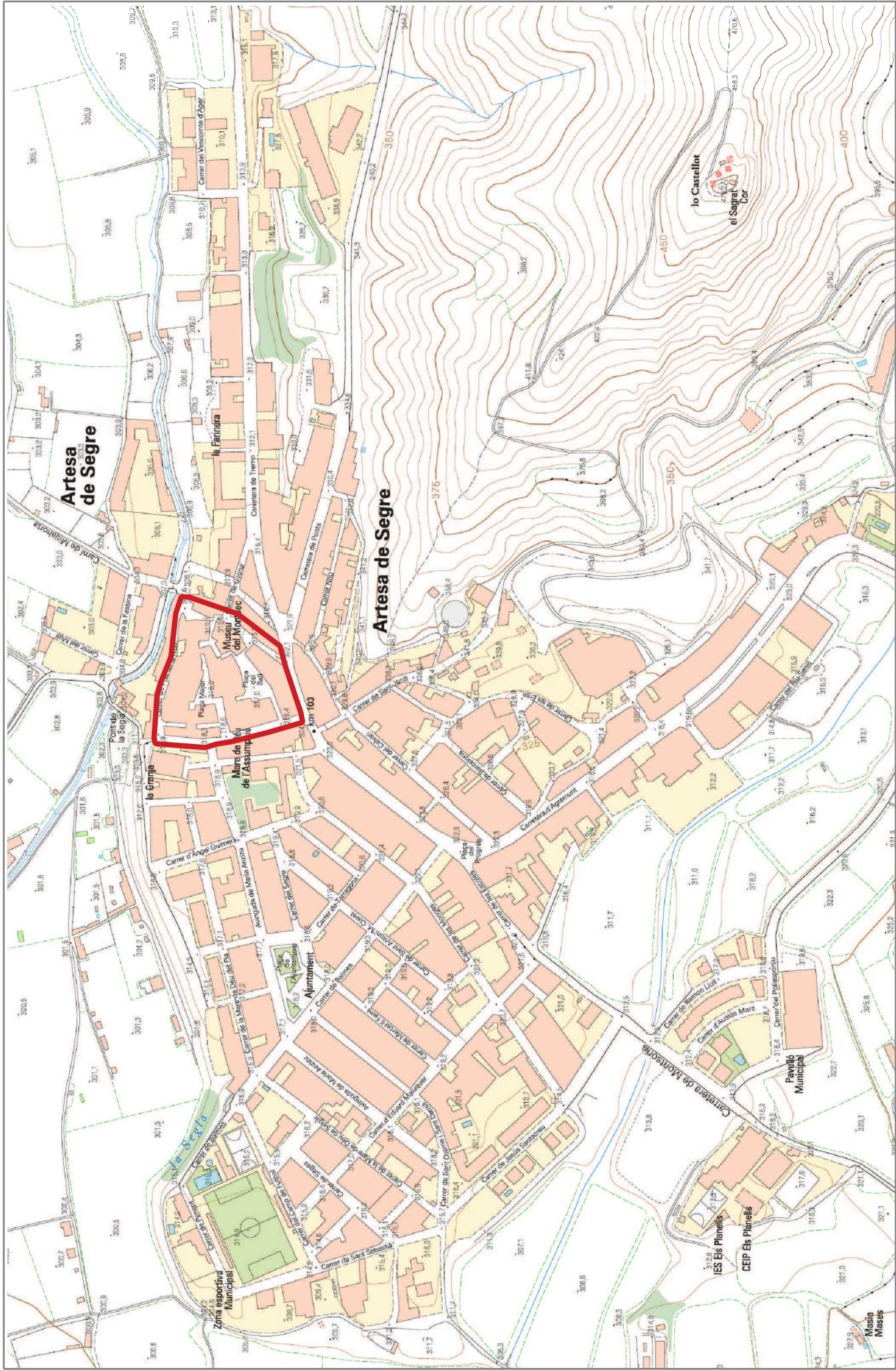
ESCALA: 0 10m MEMÒRIA

PLÀNOL 02

NOM DEL PROJECTE	ARQUEÒLEG	NOM DEL PLÀNOL	ESCALA	DATA D'ENTREGA
Pla de Renovació i Millora de l'espai públic del nucli antic d'Artesa de Segre. 1a Fase d'execució: C/Sant Joan i C/Carnisseries	ANNA CAMATS MALET	TOPOGRÀFIC. SITUACIÓ DEL NUCLI ANTIC	1:5000	GENER 2012

NOM DEL PROJECTE	ARQUEÒLEG	NOM DEL PLÀNOL	ESCALA	DATA D'ENTREGA
Pla de Renovació i Millora de l'espai públic del nucli antic d'Artesa de Segre.	ANNA CAMATS MALET	TOPOGRÀFIC. SITUACIÓ DEL NUCLI ANTIC	1:5000	GENER 2012

1a Fase d'execució: C/Sant Joan i C/Carnisseries